

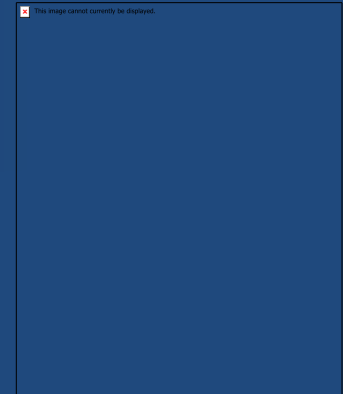

Crna Gora
Vlada Crne Gore
UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
Odsjek za inspekciju rada

ULOGA INSPEKCIJE RADA U IMPLEMENTACIJI PROPISA

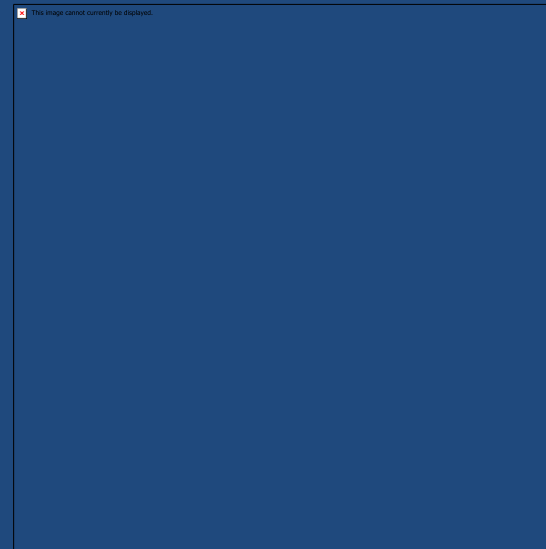

NADLEŽNOST INSPEKCIJE RADA

Inspekcija rada imaju stvarnu i mjesnu nadležnost.
Stvarna nadležnost je određena propisima kojima je uređena
upravna oblast nad kojom vrši nadzor.
Mjesna nadležnost se odnosi na teritoriju Crne Gore.

U Odsjeku za inspekciju rada vrše se poslovi koji se odnose na: inspekcijski nadzor nad primjenom zakona, podzakonskih akata i drugih propisa iz oblasti radnih odnosa, zapošljavanja, zaštite i zdravlja na radu; preduzimanje i izvršenje upravnih i drugih mjera i radnji u cilju da se utvrđene nepravilnosti otklone i poslovanje uskladi sa propisima; izdavanje prekršajnih naloga, podnošenje zahtijeva za pokretanje prekršajnih postupaka, podnošenje krivičnih i drugih odgovarajućih prijava (iniciranje postupaka pred nadležnim organima); davanje inicijativa za izmjenu zakona, drugih propisa i opštih akata i predlaganje mjera za unapređivanje stanja u ovoj oblasti nadzora; pripremu analiza, izvještaja i informacija iz djelokruga rada odsjeka; ostvarivanje saradnje sa drugim organima uprave, institucijama i privrednim subjektima; kao i druge poslove iz nadležnosti odsjeka

Od juna 2012. godine Odsjek za inspekciju rada organizaciono se nalazi u sastavu **Uprave za inspekcijske poslove Crne Gore**

Inspekcija rada sprovodi nadzor nad primjenom: Zakona o radu, Zakona o strancima (do 1. aprila 2015. godine bio je u primjeni Zakon o zapošljavanju i radu stranaca), Zakona o štrajku, Zakona o reprezentativnosti sindikata, Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakona o volonterskom radu, Zakona o zabrani zlostavljanja na radu, Zakona o rodnoj ravnopravnosti, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu, Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Ova inspekcija vrši i nadzor nad primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, granskih kolektivnih ugovora, kolektivnih ugovora kod poslodavca i drugih podzakonskih akata kojima se uređuje oblast radnih odnosa, zapošljavanja i zaštite i zdravlja na radu.

Organizaciona šema Sektora za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću i javne nabavke

Sektor za zaštitu tržišta i ekonomije,
igre na sreću i javne nabavke
Pomoćnik direktora

*Grupa poslova za
nadzor u oblasti
radnih odnosa i
zapošljavanja*

Odsjek za
Inspekciju rada
Glavni inspektor rada

*Grupa poslova za
nadzor u oblasti
zaštite i zdravlja na
radu*

Inspektor rada I za oblast
radnih odnosa i zapošljavanja
koordinator za grupu poslova
za oblast
radnih odnosa i zapošljavanja -

Inspektor rada I za oblast
zaštite i zdravlja na radu
koordinator za grupu poslova
za oblast
zaštite i zdravlja na radu

13 kancelarija inspekcije rada
(27 inspektora rada za oblast
radnih odnosa i zapošljavanja
10 za oblast
zaštite i zdravlja na radu)

Ovlašćenja

Inspekcija rada vrši nadzor u skladu sa Zakonom o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 56/14 i 20/15), a shodno ovlašćenjima iz Zakona o inspekcijskom nadzoru ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/03, Službeni list Crne Gore", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15 i 52/16), Zakona o inspekciji rada ("Službeni list Crne Gore", br. 79/08 i 40/11), Zakona o radu ("Službeni list Crne Gore", br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11, 66/12, 31/14, 53/14) i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu (" Službeni list Crne Gore", br. 34/14 i 44/18).

Inspekcija rada vrši nadzor nad dvije upravne oblasti i to:

- radni odnosi i zapošljavanje i
- zaštita i zdravlje na radu.

Direktor Uprave za inspekcijske poslove može odrediti da inspektor rada obavlja inspekcijski nadzor u drugoj upravnoj oblasti koja je u nadležnosti Uprave.

Inspekcija rada vodi prvostepeni upravni postupak, dok drugostepeni upravni postupak po osnovu žalbi na rješenje inspektora rada vodi Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore.

KAZNENE ODREDBE (Zakon o radu) Prekršaj za poslodavca

Novčanom kaznom od 2.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj poslodavac sa svojstvom pravnog lica, ako:

- 1) zaključi ugovor o radu suprotno članu 16 ovog zakona;
- 2) zaključi ugovor o radu sa licem mlađim od 18 godina života suprotno ovom zakonu (član 17);
- 3) prilikom zaključivanja ugovora o radu traži od kandidata podatke suprotne članu 18 st. 2 i 3 ovog zakona;
- 4) ugovori probni rad duže od šest mjeseci (član 19 stav 2);
- 5) sa licem koje je stupilo na rad nije zaključio ugovor o radu, odnosno poseban ugovor o radu (čl. 21, 163, 164);
- 6) sa zaposlenim ne zaključi ugovor o radu na neodređeno vrijeme (član 22 stav 3);
- 7) ne izvrši transformaciju ugovora o radu sa određenog na neodređeno vrijeme (član 26);
- 8) zaposlenom nije dostavljena fotokopija prijave na obavezno socijalno osiguranje (član 28 stav 2);
- 9) ne vodi evidenciju o radu i o tome ne obavještava inspektora rada (član 33, stav 1);
- 10) ugovorenu zaradu za obavljanje poslova u domaćinstvu ne isplaćuje na način i u iznosu utvrđenu članom 35 ovog zakona;
- 11) ne omogući zaposlenom obrazovanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje kada to zahtijeva potreba procesa rada (član 38 stav 1);

11a) zaključi ugovor o radu za privremeno obavljanje poslova suprotno članu 43c ovog zakona;

11b) zaposlenog nije upoznao sa sadržinom sporazuma i na njegov zahtjev mu nije uručio sporazum, najkasnije na dan stupanja na rad kod korisnika; zaposlenom nije isplatio ugovorenu zaradu za obavljeni rad kod korisnika i u slučaju kada korisnik ne izmiri obaveze prema Agenciji ili zaposlenog nije upoznao sa svim rizicima obavljanja posla kod poslodavca (član 43e);

12) zaposlenom koji radi skraćeno radno vrijeme, u smislu člana 47 ovog zakona, ne omogućiti korišćenje prava iz rada koja ima zaposleni sa punim radnim vremenom ili ga na tim poslovima angažuje da radi prekovremeno (član 47 st. 3 i 4);

13) uvede rad duži od punog radnog vremena koji traje duže od vremena koje je potrebno da se otklone uzroci zbog kojih je uveden (član 49 stav 2);

14) uvede rad duži od punog radnog vremena mimo slučajeva utvrđenih ovim zakonom i kolektivnim ugovorom (član 50);

15) je izvršio preraspodjelu radnog vremena suprotno čl. 54 i 55 ovog zakona;

16) ako zaposlenom koji radi noću ne obezbijedi posebnu zaštitu u skladu sa članom 56 ovog zakona;

17) zaposlenom koji radi u smjenama ne obezbijedi zamjenu smjena (član 57 stav 1);

18) ne obezbijedi vrijeme za odmor u toku dnevnog rada, dnevni i sedmični, kao i korišćenje godišnjeg odmora, u skladu sa čl. 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69 i 70 ovog zakona;

18a) ne utvrdi raspored korišćenja sedmičnog odmora (član 62 stav 4);

19) zaposlenom koji je ostvario pravo na mirovanje radnog odnosa uskrati pravo da se vrati na rad (član 76 stav 3);

20) ne isplati zaposlenom zaradu najmanje jednom mjesečno i ne uruči mu obračun zarade (član 84);

21) ne vodi mjesečnu evidenciju o zaradi i naknadi zarade (član 86);

21a) poslodavac sljedbenik ne preuzme sve zaposlene od poslodavca prethodnika i sa njima ne zaključi ugovor o radu i ne obezbijedi poštovanje njihovih prava, u skladu sa ugovorom o radu i kolektivnim ugovorom kod poslodavca prethodnika, u skladu sa članom 87 ovog zakona;

22) Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, "Sl. list CG", br. 59/11)

23) kao poslodavac sljedbenik ne primjenjuje kolektivni ugovor poslodavca prethodnika u skladu sa članom 89 ovog zakona;

24) ne donese program mjera za rješavanja viška zaposlenih (član 93);

25) ne isplati otpremninu u skladu sa članom 94 ovog zakona;

26) ne obezbijedi zaštitu zaposlenih, u skladu sa čl. 102, 102a, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109 i 110 ovog zakona;

27) ne obezbijedi zaposlenom roditelju, usvojiocu i staratelju korišćenje prava u skladu sa čl. 111, 111a, 111b i 117 ovog zakona;

28) ne donese i dostavi odluku o zaštiti prava zaposlenog u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva (član 119 stav 3);

29) omogući zaposlenom koji navrši 67 godina života da nastavi sa radom, a o tome ne donese pisanu odluku (član 140 stav 1);

30) ne dostavi zaposlenom otkaz ugovora o radu u formi rješenja (član 143, stav 3);

31) ne isplati zaposlenom zaostale neisplaćene zarade, naknade zarada i druga primanja do dana prestanka radnog odnosa u slučaju otkaza ugovora o radu u skladu sa članom 146 ovog zakona;

32) ne informiše sindikat jednom godišnje o pitanjima propisanim ovim zakonom, odnosno blagovremeno ga ne obavijesti radi prisustvovanja sastancima na kojima se razmatraju inicijative i predlozi poslodavca (član 158);

33) ne obezbijedi zaposlenima slobodno ostvarivanje sindikalnih prava ili sindikalnoj organizaciji ne obezbijedi uslove za obavljanje sindikalnih prava (član 159);

34) ne vodi evidenciju o ugovorima iz čl. 163, 164 ovog zakona;

35) zaposlenom ne vrati uredno popunjenu radnu knjižicu na dan prestanka radnog odnosa, odnosno ugovora o radu (član 170 stav 3);

36) se u poslovnim prostorijama, odnosno u mjestu izvođenja radova ne nalazi odobrenje za vršenje djelatnosti izdatog od nadležnog organa ili za svakog zaposlenog zaključen ugovor o radu ili ugovor iz čl. 163, 164 ovog zakona i prijava na obavezno socijalno osiguranje u skladu sa članom 171 stav 2 ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u poslodavcu novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se poslodavac-preduzetnik koji se bavi privrednom djelatnošću novčanom kaznom od 600 eura do 6.000 eura.

Izricanje novčane kazne na licu mjesta

Član 173

(1) Za prekršaj iz člana 172 stav 1 tač. 8, 18a, 28, 34, 35 i 36 ovog zakona izreći će se novčana kazna na licu mjesta:

- 1) fizičkom i odgovornom lice u iznosu od 200 eura;
- 2) preduzetniku u iznosu od 300 eura.

(2) Novčanu kaznu iz stava 1 ovog člana izriče inspektor rada.

KAZNENE ODREDBE (Zakon o zaštiti i zdravlju na radu)

Prekršaj poslodavca

- Novčanom kaznom od 500 eura do 15.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) kao investitor od ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika ne obezbijedi reviziju (ocjenu) da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa propisima koji se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, tehničkim propisima i standardima (član 9 stav 2);
 - 2) projektovanjem, izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih, korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad nije obezbijedio da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan način, a hemijske, fizičke (osim jonizujućih i nejonizujućih zračenja) i biološke štetnosti, mikroklima i osvjetljenje na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama nije uskladio sa propisanim mjerama i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim radnim prostorijama (član 10 stav 1);
 - 3) pri izgradnji, rekonstrukciji ili rušenju objekta, poslodavac koji izvodi radove ne izradi plan mjera zaštite, odnosno elaborat o uređenju gradilišta (član 10 stav 3);
 - 4) da zaposlenim sredstva za rad na upotrebu, a ne posjeduje stručni nalaz odnosno izvještaj o njihovim izvršenim pregledima i ispitivanjima, sa ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite (član 11 stav 2);
 - 5) prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu zaposlenih ne uredi aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim (član 16 stav 1);
 - 6) ne donese akt o procjeni rizika za sva radna mjesta, ne utvrdi način i mjere za otklanjanje rizika i ne obezbijedi njihovo sprovođenje (član 17stav 1);

- 7) ne izmijeni akt o procjeni rizika u slučaju adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta, teške, kolektivne i smrtno povrede na radu i promjene djelatnosti (član 17 stav 4 al. 3, 4 i 6);
- 8) ne obezbijedi da pristup mjestu rada u radnoj sredini na kome prijeti ozbiljna i/ili određena opasnost od povrjeđivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo ona lica koja su osposobljena za bezbjedan rad na tom radnom mjestu, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom mjestu i koja su opremljena odgovarajućim sredstvima i opremom lične zaštite na radu (član 18 stav 2);
- 9) ne obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji se raspoređuju na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i u slučajevima ponovnog angažovanja zaposlenog, koji je odsustvovao sa rada na tom radnom mjestu duže od godinu dana (član 19 stav 2);
- 10) nazahtjev zaposlenog ne obezbijedi zdravstveni pregled, najmanje jednom u periodu od tri godine (član 19 stav 3);
- 11) ako zaposlenog ne rasporedi na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima (član 19 stav 6);
- 12) ne izvrši osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenog (član 20 stav 1);
- 13) ne donese program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih (član 20 stav 2);
- 14) ne zaključi poseban ugovor o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite, kao i o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima prije početka izvođenja radova, u slučaju da dva ili više poslodavaca istovremeno izvode radove i isti ne dostavi Inspekciji rada, najkasnije pet dana prije početka radova (član 22);
- 15) ne informiše zaposlenog ili predstavnika zaposlenih pisanim putem o pitanjima koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu ili im ne omogući pristup podacima iz člana 23 stav 3 ovog zakona (član 23 stav 1);

- 16) ne sarađuje sa zaposlenim, predstavnikom zaposlenih i sindikatom u postupku utvrđivanja prava, obaveza i odgovornosti koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu (član 24 stav 1);
- 17) zaposlene, odnosno predstavnike zaposlenih dovede u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova iz člana 24 ovog zakona (član 26 stav 1);
- 18) ne omogući odgovarajuće odsustvo sa rada, uz naknadu zarade kao da je na radu i ne pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu (član 26 stav 2);
- 19) ne nabavi, ne izda na upotrebu i ne obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu neophodne za njegovo radno mjesto koristi u skladu sa njihovom namjenom (član 27 st. 2 i 4);
- 20) ne preduzme potrebne mjere i ne odredi zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih (član 28 stav 1);
- 21) ne obavijesti sve zaposlene koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj ili neposrednoj opasnosti o vrsti rizika i o mjerama zaštite i tom prilikom mjerama i uputstvima, zaposlenim ne omogući zaustavljanje rada i upućivanje na bezbjedno mjesto (član 29 st. 1 i 2);
- 22) ne osigura zaposlene od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom (član 30 stav 1);
- 23) radi organizovanja i obavljanja stručnih poslova iz člana 38 stav 1 ovog zakona ne odredi stručno lice ili ne organizuje stručnu službu ili ne angažuje pravno lice ili preduzetnika koji ima ovlašćenje za obavljanje stručnih poslova (član 38 stav 2);

- 24) ne obezbijedi stručnom licu ili stručnoj službi prava iz člana 39 ovog zakona;
- 25) ovlašćenu organizaciju prethodno ne upozna sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada, preduzetim mjerama za otklanjanje rizika i ne omogući joj slobodan pristup odgovarajućim podacima o mjerama zaštite, kao i o zaposlenim (član 45);
- 26) kao ovlašćena organizacija, najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršenih pregleda i/ili ispitivanja, ne sačini stručni nalaz, odnosno izvještaj sa ocjenom da li su obezbijeđene propisane mjere zaštite i ne dostavi ga poslodavcu koji je zahtijevao pregled i/ili ispitivanje (član 46 stav 1);
- 27) odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od nastanka, pisano ne prijavi Inspekciji rada svaku smrtnu, kolektivnu, tešku i drugu povredu na radu, koja uzrokuje odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih (član 51 stav 3);
- 28) ne izda zaposlenom koji je povrijeđen i zdravstvenoj ustanovi u kojoj je izvršen pregled zaposlenog izvještaj o povredi na radu (član 51 stav 4).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 250 eura do 10.000 eura.

Novčana kazna za lakši prekršaj pravnog i odgovornog lica

Novčanom kaznom od 200 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne dostavi organu uprave nadležnom za poslove inspekcijskog nadzora prijavu o početku radova, najkasnije pet dana prije početka radova, ukoliko planira da radovi traju duže od 30 radnih dana i da istovremeno radi više od 20 zaposlenih ili da je planiranim obimom radova obuhvaćeno više od 500 zaposlenih odnosno da radovi traju duže od 500 dana (član 10 stav 4);
- 2) kao vršilac tehničkog pregleda, prilikom tehničkog pregleda izgrađenog ili rekonstruisanog objekta, ne utvrdi da li su obezbijeđene mjere zaštite iz tehničke dokumentacije i propisani uslovi rada za proces rada koji će se obavljati u objektu (član 12);
- 3) na mjestima rada, kao i sredstvima za rad ne postavi natpise, upozorenja na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi i znakove zaštite i zdravlja na radu (član 18 stav 4);
- 4) ne obezbijedi predstavniku zaposlenih odgovarajuće oblike osposobljavanja (člana 25 stav 1);
- 5) ne vodi i ne čuva propisanu evidenciju iz zaštite i zdravlja na radu (član 50).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura.

Novčana kazna za prekršaj zaposlenog

Novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura kazniće se za prekršaj zaposleni, ako:

- 1) odbije da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, na koji ga upućuje poslodavac (član 32 stav 3);
- 2) za vrijeme rada ne primjenjuje propisane mjere zaštite, ne vodi računa o svojoj i zaštiti i zdravlju na radu drugih zaposlenih na koje utiče svojim radom ili postupcima pri obavljanju posla, namjenski ne koristi sredstva za rad, opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite na radu i zaštitne uređaje, ne sarađuje sa poslodavcem i stručnim licem kako bi se sprovele propisane mjere zaštite na poslovima na kojima radi (član 35 stav 1 alineja 1);
- 3) u skladu sa svojim saznanjima, odmah ne obavijesti poslodavca, pisano ili usmeno, ili preko predstavnika zaposlenih o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih i ne sarađuje sa poslodavcem i stručnim licem dok poslodavac ne obezbijedi bezbjedne uslove za rad (član 35 stav 1 al. 2 i 3);
- 4) započne i obavlja rad pod uticajem sredstava zavisnosti (alkohol, droga i sl.) i ne podvrgne se provjeri da li je pod uticajem sredstava zavisnosti (član 36).

Zabrana rada od strane inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja

Kada u postupku inspekcijskog nadzora ocijeni da je povrijeđen zakon, drugi propis, kolektivni ugovor ili ugovor o radu, inspektor rada je obavezan da, pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom, privremeno zabrani rad subjektu nadzora rješenjem, ako prilikom vršenja inspekcijskog nadzora utvrdi da:

- 1) nije zaključio ugovor o radu sa licem koje se zapošljava prije stupanja na rad;
- 2) nije zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme, ako zaposleni nastavi da radi po isteku roka za koji je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme.
- 3) nije zaključio ugovor o radu sa strancem (strani državljanin i lice bez državljanstva), pod uslovima utvrđenim posebnim zakonom;
- 4) nije prijavio lice sa kojim je zaključio ugovor o radu ili posebne vrste ugovora o radu na obavezno socijalno osiguranje (zdravstveno, penzijsko-invalidsko i osiguranje za slučaj nezaposlenosti), u skladu sa zakonom;
- 5) nije uplatio doprinose za obavezno socijalno osiguranje za lice sa kojim je zaključio ugovor o radu ili posebnu vrstu ugovora o radu;
- 6) nije izvršio isplatu za sve neisplaćene zarade, naknade zarade i druga primanja koja je zaposleni ostvario do dana prestanka radnog odnosa, kao i uplatu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, u skladu sa zakonom.

Zabrana rada od strane inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu

Kada u postupku inspekcijskog nadzora ocijeni da je povrijeđen zakon i drugi propis iz oblasti zaštite na radu, inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu je obavezan da, pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom, privremeno zabrani rad rješenjem subjektu nadzora, ako:

- 1) utvrdi da postoji neposredna opasnost po život ili da je ugroženo zdravlje zaposlenih;
- 2) ne postupi po rješenju za otklanjanje nedostataka iz zaštite i zdravlja na radu na mjestu rada;
- 3) ne sprovede opšte priznate mjere zaštite kojima se može otkloniti opasnost na radu;
- 4) utvrdi da se koristi sredstvo rada na kome nijesu primijenjene propisane mjere iz zaštite;
- 5) utvrdi da se ne koriste propisana sredstva ili oprema za ličnu zaštitu zaposlenog na radu;
- 6) zaposleni radi na radnom mjestu sa povećanim rizikom, a ne ispunjava propisane uslove za rad na tom radnom mjestu, kao i ako se nije podvrgao lječarskom pregledu u propisanom roku;
- 7) utvrdi da zaposleni nije osposobljen za bezbjedan rad na radnom mjestu na kome radi.

Učešće inspekcije rada u procesu EU
integracija...

Crna Gora je podnijela zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji 15. decembra 2008. godine

U maju 2008. urađen je NPI za dva poglavlja:

03.19.02. - Zdravstveni i sigurnosni uslovi na radu

03.1.3.5. Oprema za ličnu zaštitu

U periodu od avgusta do novembra 2009. godine urađeni su odgovori na [Upitnik – poglavlje 19](#)

U aprilu 2010. godine je odgovoreno na dodatna pitanja iz [Upitnika](#)

EU je zaključila Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Crnom Gorom, koji je stupio na snagu u maju 2010. godine

U socijalnom savjetu je formirana Sekcija za zdravlje i zaštitu i zdravlje na radu

Inspekcija rada učestvuje u dva poglavlja: Poglavlje 2 - Sloboda kretanja radnika i poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje gdje je formirano je 7 podgrupa: podgrupa 1 RADNI ODNOSI, a podgrupa 2 je ZAŠTITA I ZDRAVLJE NA RADU

- Predstavnici inspekcije rada su učestvovali na eksplanatornom i bilateralnom screening u sjedištu Evropske komisije u Briselu, kao nosiocu podgrupe zaštite i zdravlje na radu na svim sastancima podgrupe, kao i u direktnim pregovorima oko prijedloga Zakona o zaštiti i zdravlju na radu u Luksemburg-u i prijedlog Zakona o radu u Briselu

- Vlada Crne Gore je na sjednici od 07. jula 2016. godine, donijela Strategiju za unapređenje zaštite i zdravlja na radu za period 2016. - 2020. godine
- Prilikom donošenja Zakona o zaštiti i zdravlju na radu u 2014. i 2018. godini vršeno je usaglašavanje sa Evropskom komisijom. U toku 2018. godine su usvojene izmjene i dopune koje se odnose na implementaciju Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta 92/57/EEZ od 24. juna 1992. godine o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima
- U 2015. godini urađen je *Program pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)* sa Akcionim planom za postepeno usklađivanje pravne tekovine EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implemetaciju i sprovođenje pravne tekovine EU
- Članovi su radnih grupa za usaglašavanje propisa sa EU acques-ijem (od 2015. godine samo u oblasti zaštite i zdravlja na radu je doneseno 18 novih propisa)

Međunarodna organizacija rada (MOR – ILO “International Labour Organization”)

Međunarodna organizacija rada (MOR), osnovana je 1919. godine mirovnim ugovorom u Parizu. Među osnivačima MOR-a nalazila se i tadašnja Jugoslavija. Jugoslavija je imala prekid u članstvu od 1949 - 1951 godine i zamrzavanje članstva uvođenjem sankcija Međunarodne zajednice 1992. godine.

Obaveze za zemlju članicu u pogledu primjene konvencije, nastaju ratifikacijom konvencije (njenim stupanjem na snagu). U odredbama konvencije su sadržane i odredbe o ratifikaciji. To su pravila koja se nalaze u Ustavu i pravilima MOR-a.

Crna Gora je sukcesijom ratifikovala 70 [Konvencija](#) MOR-a

U toku 2015. godine Skupština Crne Gore je ratifikovala još dvije konvencije MOR-a: Konvencija br. 167 o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu i br. 187 o promotivnom okviru za ZZNR

MOR je u maju sproveo Procjenu stanja u oblasti inspekcije rada u Crnoj Gori kroz Projekat „Unapređenje efektivnosti inspekcije rada” (RER/09/50/NOR) koji je finansirala Vlada Norveške

U okviru istog projekta u organizaciji MOR-a sprovedena je obuka inspektora rada i inspektora zaštite na radu kroz:

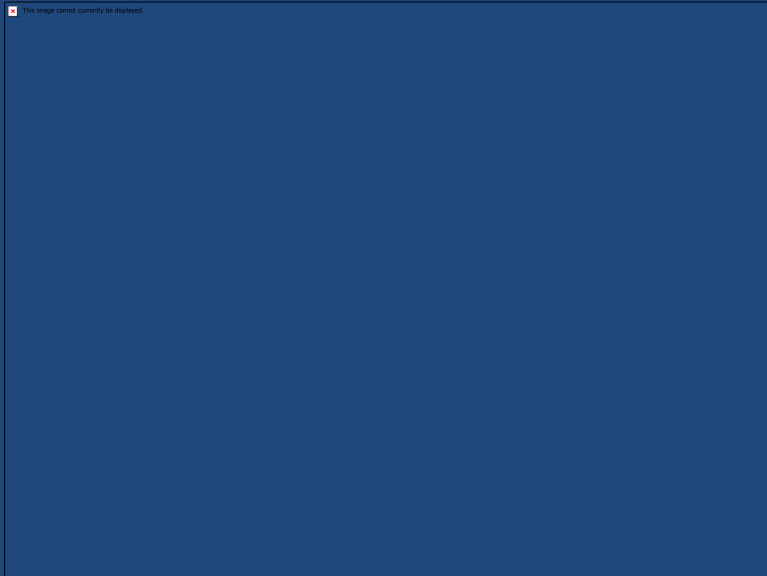
- seminar "RADNO ZAKONODAVSTVO" Podgorica u organizaciji Međunarodne organizacije rada (MOR - ILO) u okviru Projekta "Unapređenje efektivnosti Inspekcije rada
- seminar "PROCJENA RIZIKA" Podgorica u organizaciji Međunarodne organizacije rada (MOR - ILO), ILO ITC Torino (Italija) i Instituta zaštite na radu (IOSH), Leicestershire (Velika Britanija)

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

Radionica „Menadžment ZZNR u građevinskom sektoru - ITC ILO – Torino (Italija) Oktobar 2009

A452800 subregionalna radionica u vezi Inspekcije rada, Bitolj (Makedonija) u organizaciji Međunarodne organizacije rada, od 10-14 Maj 2010

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

Radionica A902701 "Izgradnja Modernog i efikasnog sistema Inspekcije rada" – Internacionalni trening centar Međunarodne organizacije rada ITC ILO, Torino – Italija, od 23.-25. Novembra 2010. godine

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

Radionica „Rodna ravnopravnost i Inspekcije rada“ – Internacionalni trening centar Međunarodne organizacije rada ITC ILO, Torino – Italija, od 17.-20. Decembar 2012. godine

EU OSHA - European Agency for Safety and Health at Work) - Evropska agencija za zaštitu i zdravlje na radu

Krovna organizacija iz oblasti zaštite na radu je European Agency for Safety and Health at Work (OSHA) - Evropska agencija za zaštitu i zdravlje na radu koja je osnovana Odlukom Vijeća Evropske Unije br. 2062/94 od 18 jula 1994. godine, a otpočela je sa radom 1996. godine.

<http://www.osha.europa.eu/>

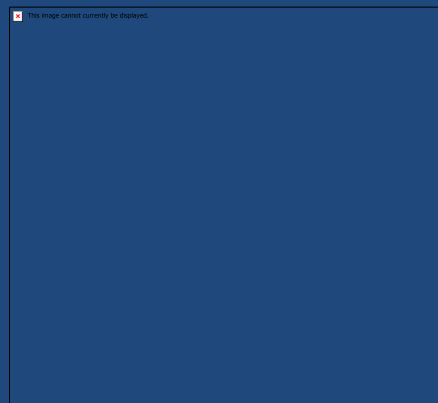
Crna Gora je u aprilu 2007. godine, ostvarila saradnju sa Evropskom Agencijom za zaštitu i zdravlje na radu i odredila svog koordinatora (Focal Point kontakt osobu) u toj organizaciji. U tom pravcu Evropska Agencija za zaštitu i zdravlje na radu planira da finansira: prevod materijala na Crnogorski jezik, izradu web site-a sa informacijama Agencije u vezi zaštite na radu i linkom na site Evropske agencije za zaštitu i zdravlje na radu, prevod i štampanje letaka koji će se dijeliti zaposlenima, učenicima i studentima, konferencije-seminare kao i Konferencije tzv. Evropske Nedjelje (svaka godina je tematski posvećena zaštiti i zdravlju na radu - npr. 2001. - povrede na radu, 2002. - stres na poslu, 2003. - opasne materije, 2004. građevinarstvo itd.). Zbog značaja Procjeni rizika su posvećene dvije godine 2008. i 2009.

Crna Gora je sa Srbijom, Makedonijom, Bosnom i Hercegovinom, Turskom, Albanijom i Kosovom uključena u tzv. CARDS program za Zapadni Balkan koji se realizovao u periodu od 23. decembra 2006. godine do 22 decembra 2008. godine. Do sada je realizovan prevod materijala 55 tzv. Fact Sheets-a (Činjenica) čija sadržina mora biti ista na svim evropskim jezicima, na osnovu ugovora koji je Evropska agencija za zaštitu i zdravlje na radu zaključila sa prevodiocem za Crnogorski jezik, izrađen je rječnik sinonima iz oblasti zaštite na radu, tzv. OSH Thesaurus, check liste za procjenu rizika, leci, poster i NAPO DVD izdanja. Činjenice, predstavljaju osnovne izvode iz normative EU i primjere dobre prakse kroz koje se ukazuje na potrebu poštovanja mjera zaštite na radu. Do sada je odštampano 9 različitih "Činjenica" (ukupno 28000 primjeraka), poster i leci za kampanju u vezi bezbjednog održavanja i distribuirano se 2000 NAPO DVD izdanja.

Na zvaničnoj web stranici Evropske Agencije zaštite na radu je postavljen link sa informacijom i glavnim akterima u vezi zaštite na radu u Crnoj Gori,

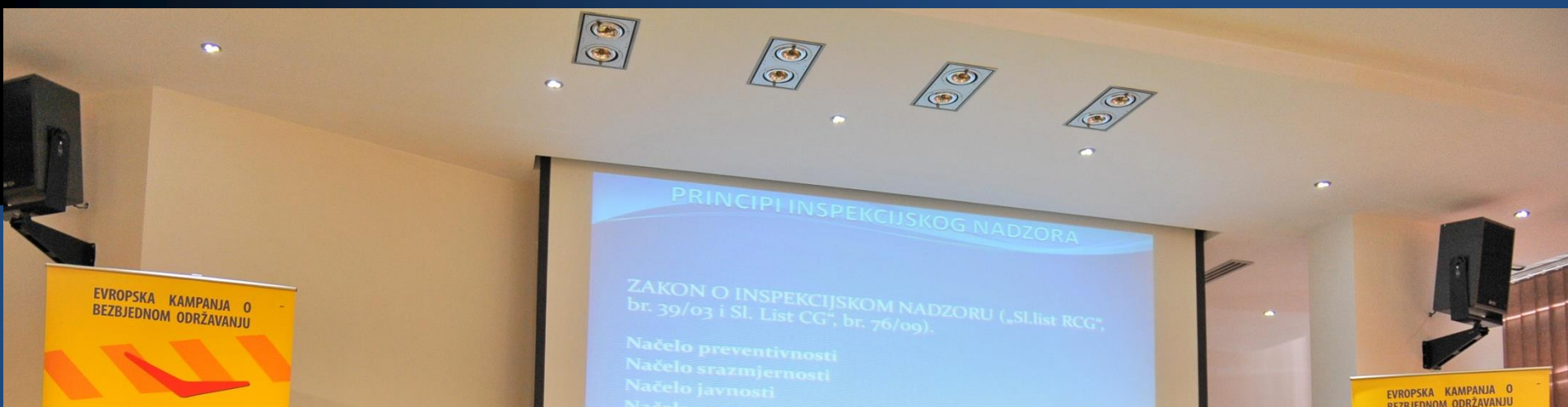
<http://osha.europa.eu/en/oshnetwork/focal-points/montenegro>

U cilju promocije Inspekciji rada za oblast zaštite i zdravlja na radu je poslato 2500 NAPO DVD izdanja

Agencija za zaštitu i zdravlje na radu je prevela na Crnogorski jezik činjenice, postere, check liste, brošure, vodiče za kampanje, flyere, leafleat-e

Seminar u okviru Evropske kampanje “BEZBJEDNO ODRŽAVANJE”

Seminar u okviru Evropske kampanje “RADIMO ZAJEDNO NA PREVENCIJI RIZIKA”

© 2010 European Commission. All rights reserved.

 This image cannot currently be displayed.

 This image cannot currently be displayed.

 This image cannot currently be displayed.

 This image cannot currently be displayed.

Seminar u okviru Evropske kampanje “ZDRAVA RADNA MJESTA – UPRAVLJANJE STRESOM”

TAIEX

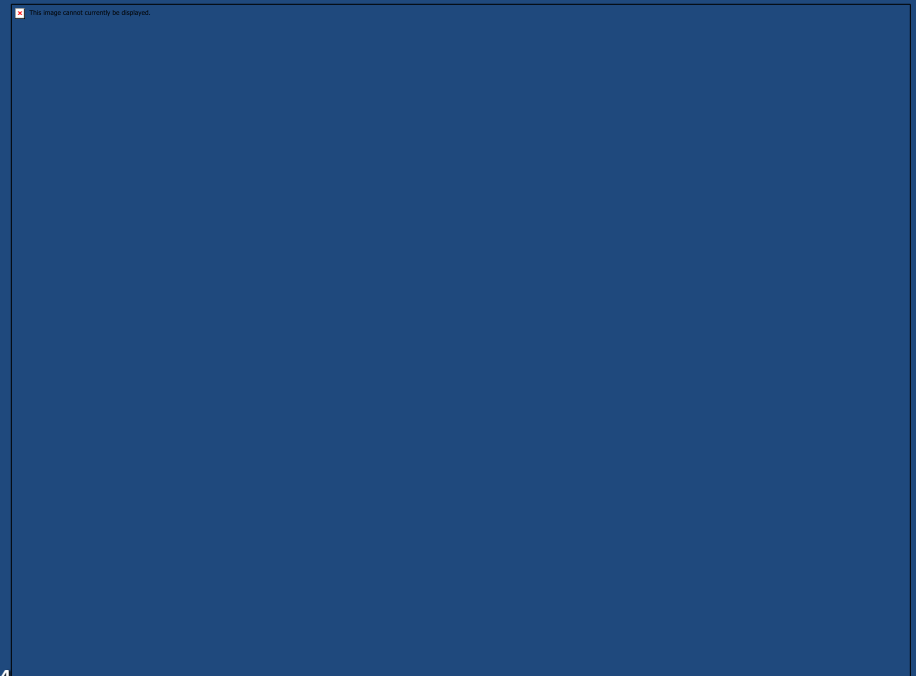
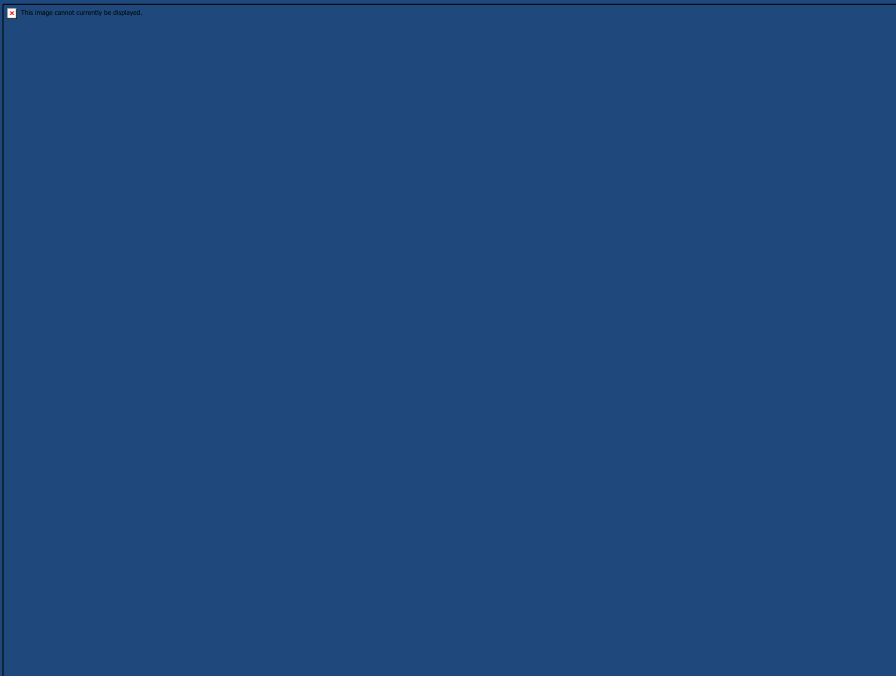
TAIEX (Technical Assistance Information Exchange Office) je Kancelarija za tehničku pomoć i razmjenu informacija u okviru Jedinice za izgradnju institucija, Generalnog direktorata za proširenje Evropske komisije. Cilj kancelarije je pružanje kratkoročne tehničke pomoći novim državama članicama, zemljama u pristupanju, zemljama kandidatima i administracijama zemalja zapadnog Balkana, u skladu sa sveobuhvatnim ciljevima politike Evropske komisije, u oblasti usklađivanja, primjene i sprovođenja zakonodavstva EU.

Pomoć se realizuje kroz organizovanje:

- Radionica
- Studijskih posjeta i
- Pružanjem ekspertske pomoći

TAIEX

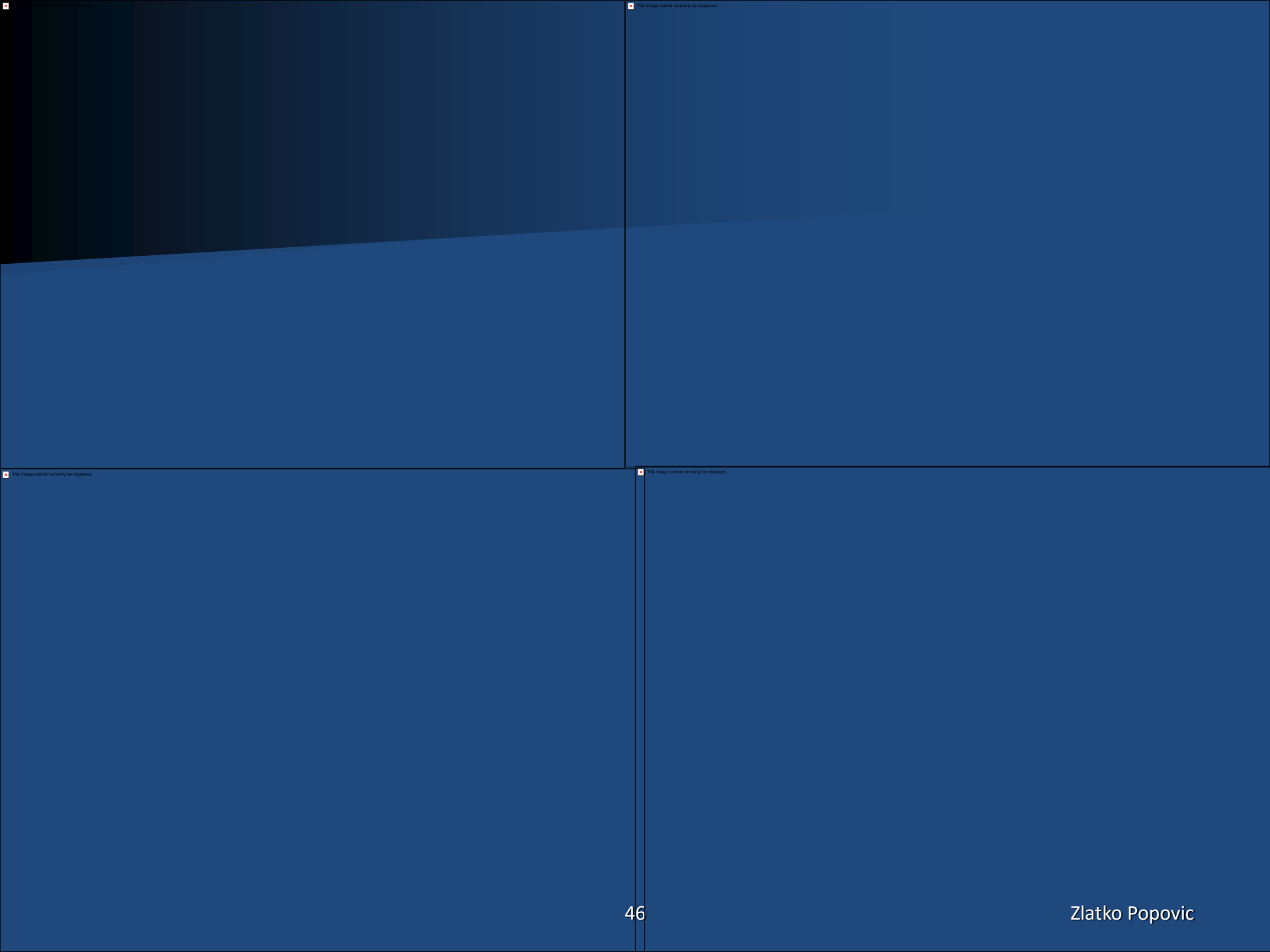
INT MARKT 27237/ 30344 - radionicu "EDUKACIJA I TRENING CRNOGORSKIH
INSPEKTORA NADLEŽNIH ZA POLJE ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU" -
Procjena rizika na radnim mjestima u građevinarstvu - Podgorica 27- 29 Oktobar
2008

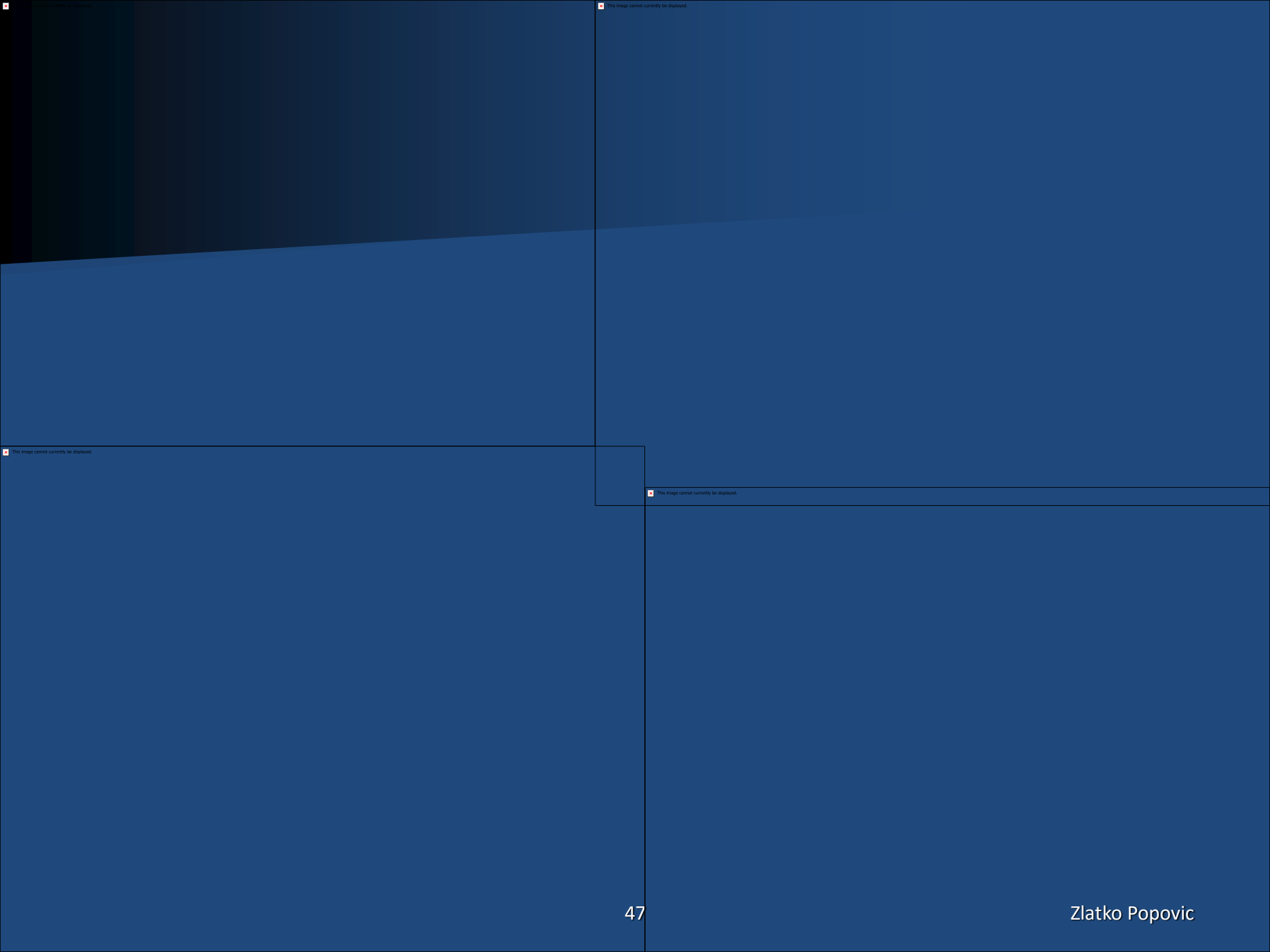

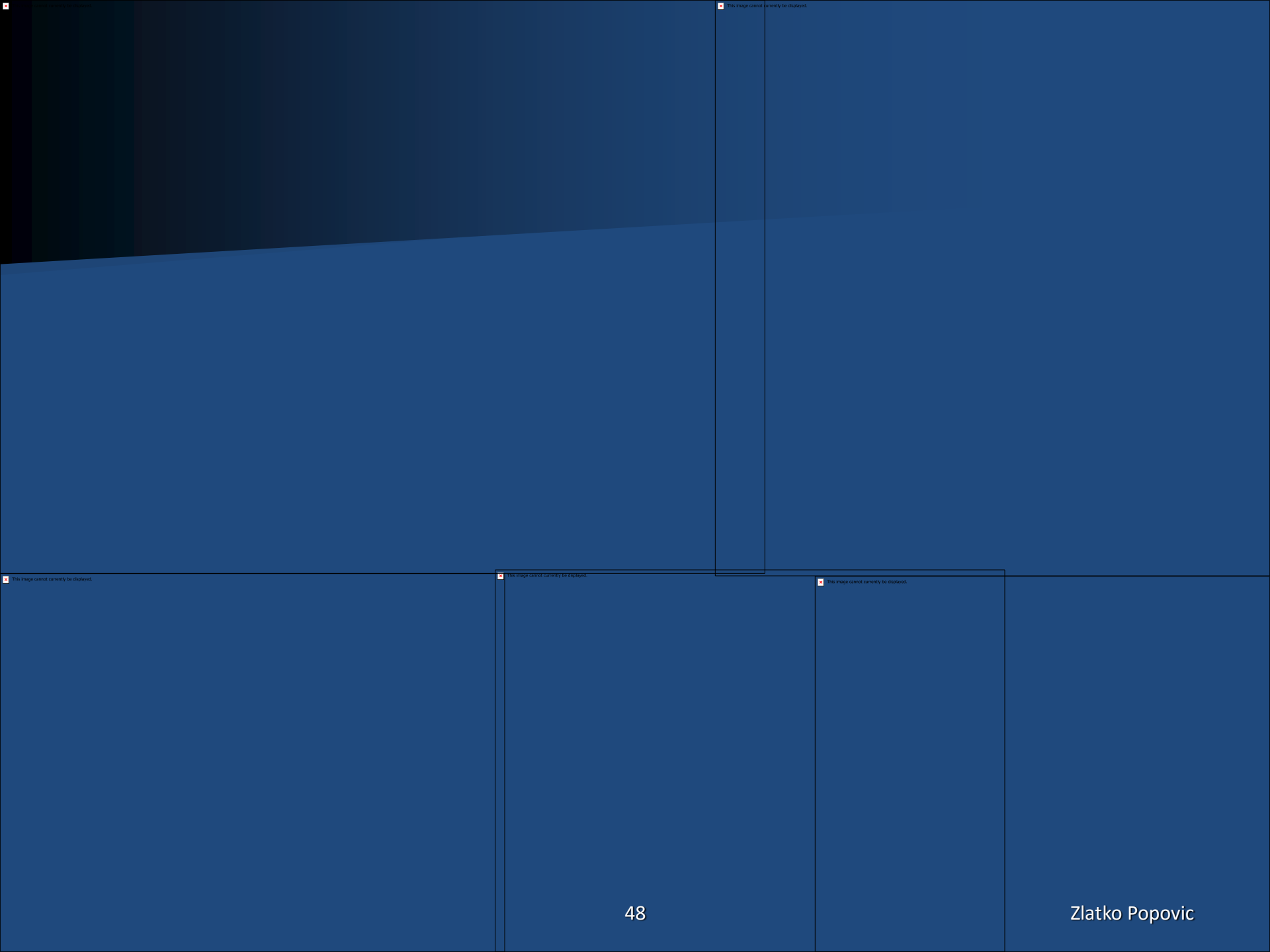
TAIEX

INT MARKT 33110 - studijska posjetu "IMPLEMENTACIJA ZAŠTITNIH I
ZDRAVSTVENIH MJERA NA GRADILIŠTIMA U ZEMLJAMA EVROPSKE UNIJE"
BG BAU, Haan/ Keln (Njemačka), 5 - 9 Oktobar 2009

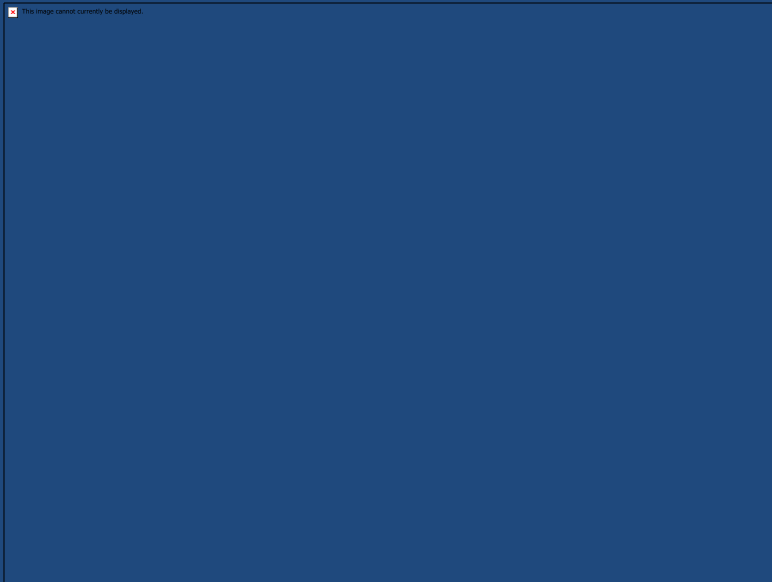
 This image cannot currently be displayed.

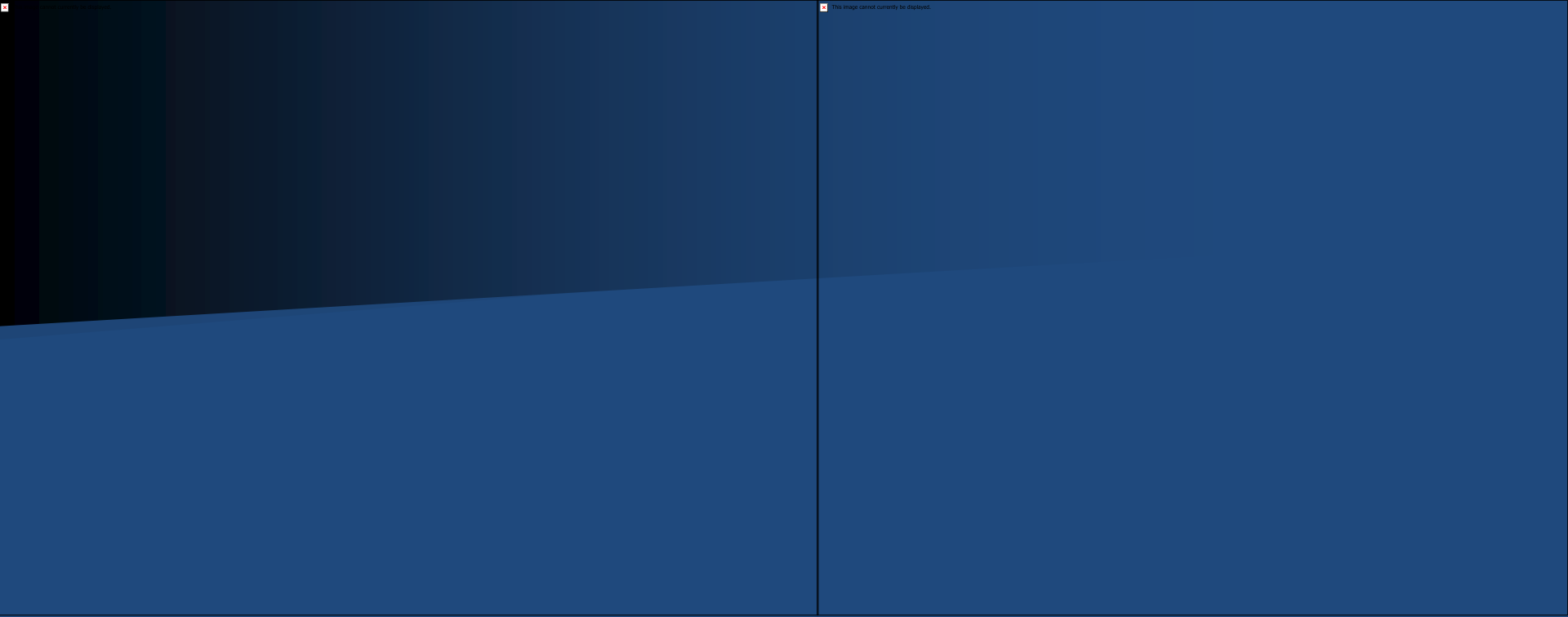

INT MARKT 33110 Radionica: “DIREKTIVE STAROG I NOVOG PRISTUPA U VEZI SREDSTAVA I OPREME LIČNE ZAŠTITE NA RADU”, Podgorica, 15 - 16 Novembar 2010

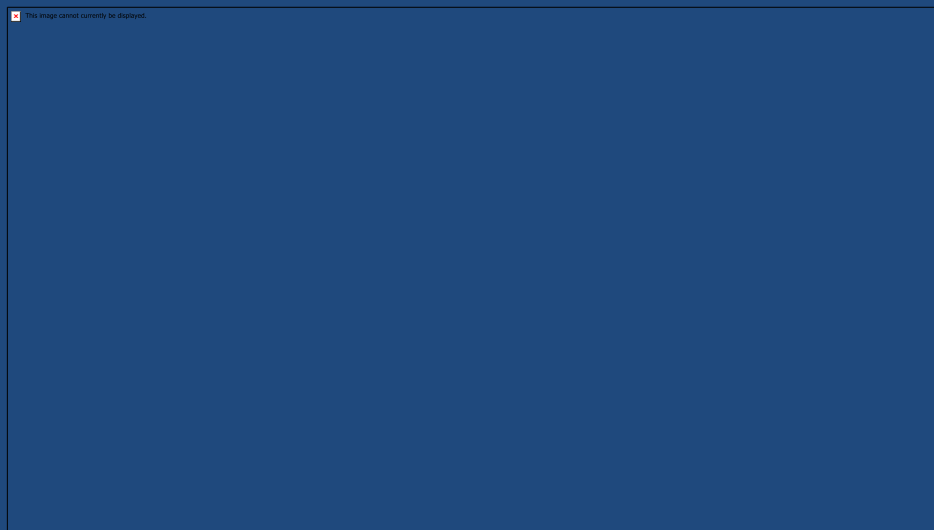

INT MARKT IND/STUD 58944 Studijska posjeta na polju inspekcijskog nadzora zaštite i zdravlja na radu, Inspektorat rada Hrvatske 23 - 27 Mart 2015

TAIEX studijska posjeta i ekspertska misija u saradnji sa Ministarstvom rada i mirovinskog sustava Hrvatske.

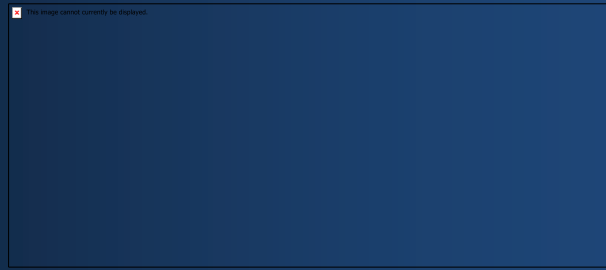
TAIEX Studijska posjeta Ministarstvu rada, Inspekciji rada, Ministarstvu zdravlja i INAIL-u, 8-11 maj Rim (Italija)

GIP International (Ministarstvo rada, socijalnih odnosa i solidarnosti Republike Francuske)

1Marta 2006 – Potpisan sporazum za prvi program kooperacije sa GIP International (Ministarstvo rada, socijalnih odnosa i solidarnosti Republike Francuske)

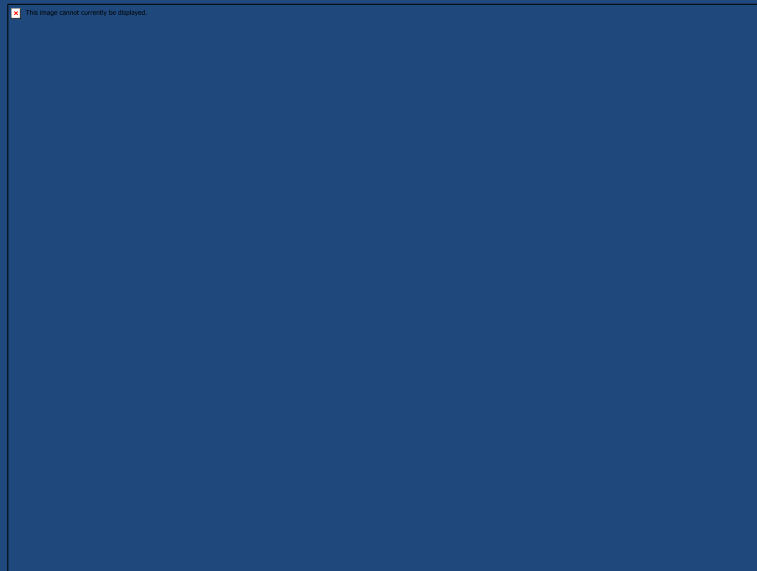
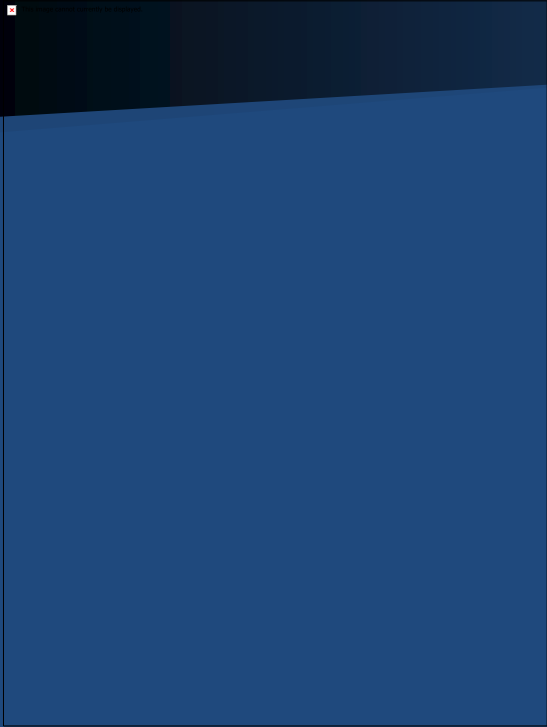

Europska fondacija za poboljšanje životnih i radnih uslova (Eurofound) tripartitna je agencija Evropske unije čija je uloga pružanje znanja u području socijalnih politika i politika vezanih uz rad. Eurofound je osnovan 1975. godine [Uredbom Vijeća \(EEZ\) br. 1365/75](#) radi doprinosa planiranju i osmišljavanju boljih životnih i radnih uslova u Evropi. Sjedište fondacije je u Dablinu, Irska

Britanski institut za standardizaciju (BSI)

ESAP projekat Inspekcija rada

Sub-regionalni sastanak inspekcija rada na visokom nivou, 5-6 april 2017. godine, Sarajevo (Bosna i Hercegovina)

Radionica planiranja inspekcije i

Radionica u vezi neformalnog rada, oktobar 2017, Podgorica

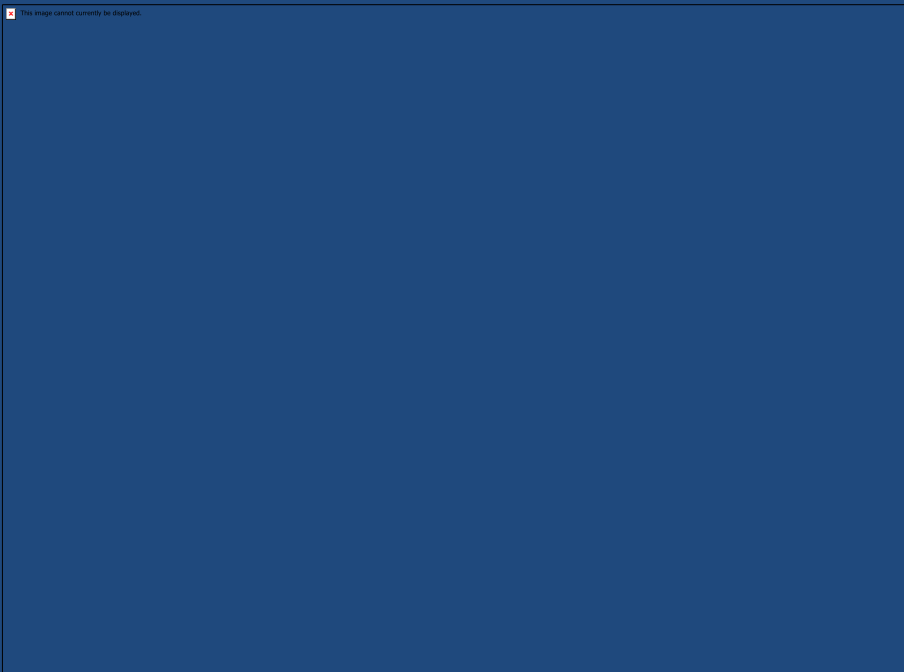
Proslava Svjetskog dana zaštite i zdravlja na radu, april 2018, Podgorica

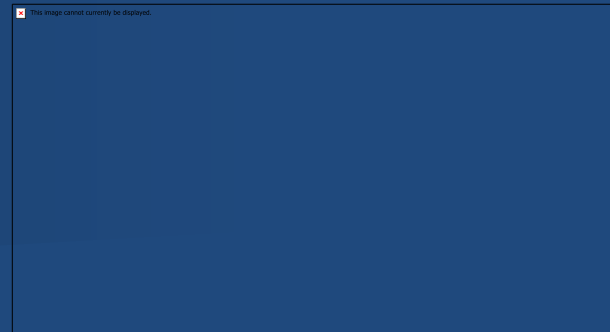
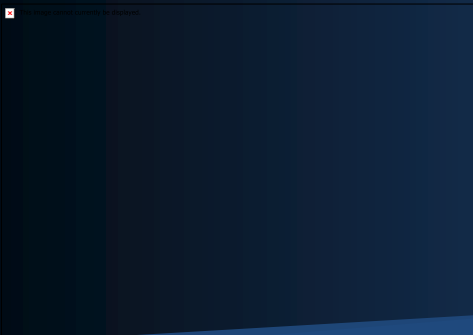
ESAP projekat Inspekcija rada

U okviru kampanje "ZAŠTITI SEBE. ZAŠTITI DRUGE" koja je pokrenuta na gradilištima u Crnoj Gori u okviru ESAP projekta (Evropska platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja) Inspekcija rada je obavila 231 nadzor u građevinskoj djelatnosti u obje nadzorne oblasti (radni odnosi i zapošljavanje i zaštita i zdravlje na radu). Zajedničkih nadzora sa inspektorima za strance Ministarstva unutrašnjih poslova i inspektorima Poreske uprave je bilo ukupno 62, na 35 različita gradilišta u Crnoj Gori. Prilikom zajedničkih nadzora utvrđeno je 143 nepravilnosti, ukupno je zatečeno 514 radnika, od čega je 106 bilo u neformalnom radu (rad „na crno“) i to 14 državljana Crne Gore i 92 strana državljanina. U slučaju državljanina Crne Gore, naloženo je prevođenje u formalno zapošljavanje zaključenjem ugovora o radu, a u slučaju stranih državljanina u skladu sa Zakonom o strancima inspektori zatečenim licima bez radne dozvole otkazuju rad u Crnoj Gori. Tom prilikom je u 31-om slučaju ukazano poslodavcima na otklanjanje nepravilnosti, donešeno je 10 rješenja o privremenoj mjeri zabrane rada zbog neposredne opasnosti po život i zdravlje, 3 zaključka o dostavi potrebne dokumentacije i izdato je 67 prekršajnih naloga za novčano kažnjavanje u ukupnom iznosu od 31.590,00 eura

Gradilište	Vrijeme vršenja nadzora	Subjekat nadzora	Broj utvrdjenih nepravilnosti	Ukupan	Broj zatečenih radnika	Domaći	Stranci	Broj prekršajnih naloga	Iznos	Druge mjere (rješenja...)	Broj Ukazivanja	Broj Zabрана rada
				broj zatečenih radnika	na crno							
UKUPNO												
35		62	143	514	106	14	92	67	31.590,00	3	31	10

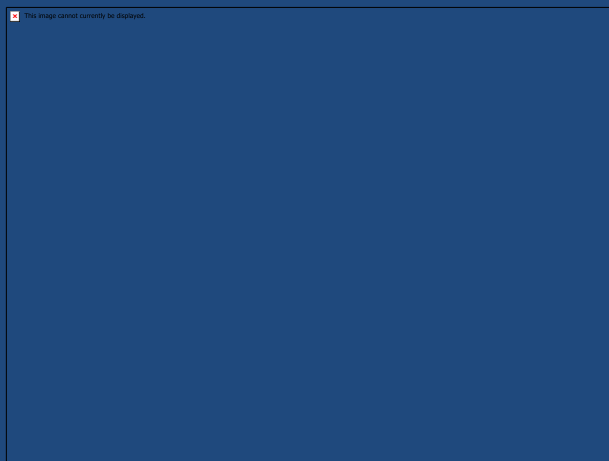
Uspostavljena je saradnja sa institucijama u regionu

Aktivnosti socijalnih partnera:

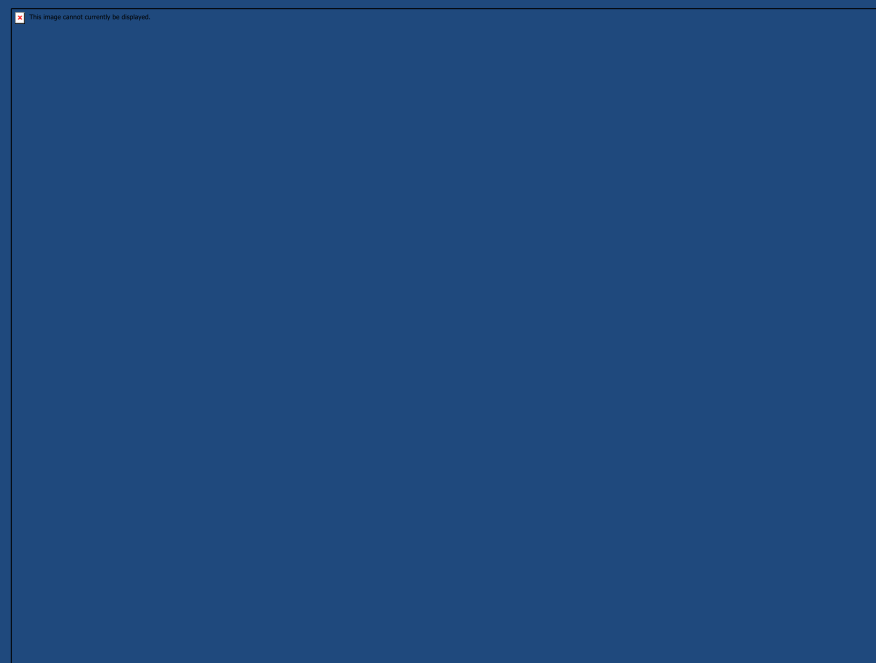
- Unija poslodavaca je bila nosilac projekta IPA – ECBOHS “Evropski mostovi saradnje u cilju podizanja zaštite i zdravlja radnika na radu“
- Kroz taj projekat je organizovan niz seminara
- Savez sindikata Crne Gore je za svoje članstvo organizovao niz seminara u svojoj sindikalnoj školi u Kotoru (Muo)
- Unija slobodnih sindikata je je za svoje članstvo i zainteresovane strane organizovao niz seminara

Akcija za dodjelu nagrade “dobre prakse” “Zaštita na radu – put ka poslovnom uspjehu”

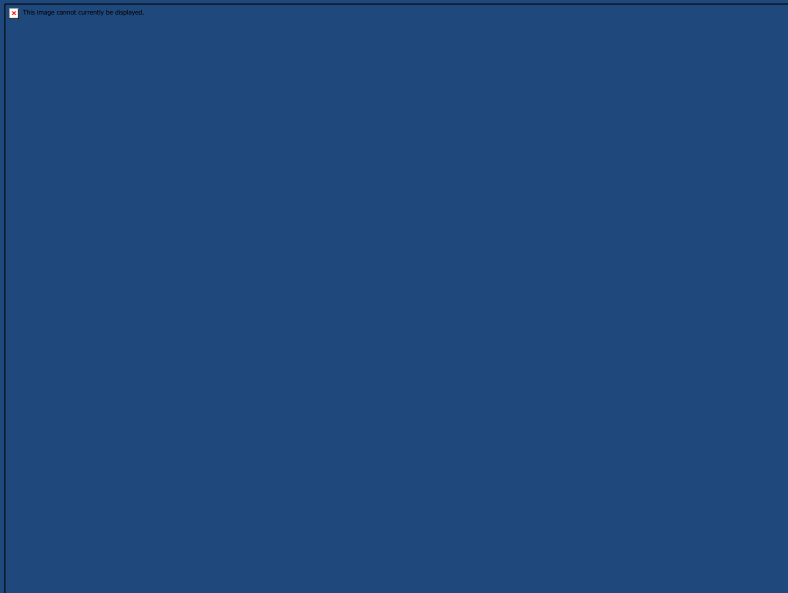

- "Oskar zaštite i Zlatna plaketa zaštite" – za kompanije
- "Zlatna značka zaštite" – za pojedince

Sa UZNR CG se realizuje regionalni projekat "POVEĆANJE KAPACITETA I JAČANJE ULOGE REGIONALNIH GRAĐANSKIH ORGANIZACIJA ZA POBOLJŠANJE USLOVA RADA I RADNOG DIJALOGA SA JAVNIM USTANOVAMA"

U okviru projekta 22.09.2016. je održana prva projektna aktivnost u CG, u hotelu Terminus. Na sastanku su, osim predstavnika UZNRCG i BALcanOSH net-a, učestvovali i socijalni partneri - javne institucije, predstavnici resornog ministarstva, poslodavaca, zaposlenih i medija

BalcanOSH konferencija „GRADIMO ZAŠTITU ZA 21. VIJEK“

 An image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

IPA 2009 Projekat

IPA 2009 Project Fische - "Harmonizacija i implementacija regulative u nadzornoj oblasti inspekcije rada i zaštite na radu sa EU acquis"

Troškovi:

Ukupni troškovi (bez PDV-a): 1.360.000 €

EU: 1.180.000 €

MNE: 180.000 €

Sastoji se od:

- ☐ Twinning
- ☐ Service ugovor
- ☐ 2 Supply ugovor

Selekcionni sastanak – mart 2010:

8 ponuda: Francuska, Austrija-Slovačka, Njemačka, Finska, Holandija, Slovenija i Španija

Regulativa

Twinning projekat – 1 milion €

- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu
- Zakon o inspekciji rada
- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu na privremenim i pokretnim gradilištima
- 23 podzakonska akta

Realizovane 6 radionica - obuka na izradi akta o procjeni rizika u pogledu izloženosti zaposlenih riziku od dejstva buke, vibracija, osvjetljenja, mikroklima, rada sa ekranima, sredstava za rad itd.

Dječija predstava „NAPO U KRALJEVSTVU OPASNIH MATERIJ“ u Dječijem vrtiću „BUBAMARA“ Podgorica

3 Studijske posjete

Ukupno 15 učesnika iz Crne Gore upoznato sa inspekcijskim nadzorom , promotivnim aktivnostima, funkcionisanjem informacionog sistema IRS i konkretnim načinom procjene rizika u Sloveniji i to u tri kompanije: Pivarna Union iz Ljubljane, Luka Koper iz Kopra i nuklearnoj elektrani Krško

This image cannot currently be displayed.

This image cannot currently be displayed.

 This image cannot currently be displayed.

 This image cannot currently be displayed.

 This image cannot currently be displayed.

Komponenta 1 – 120,000 €

Nabavka 8 SUV vozila Dacia Duster.

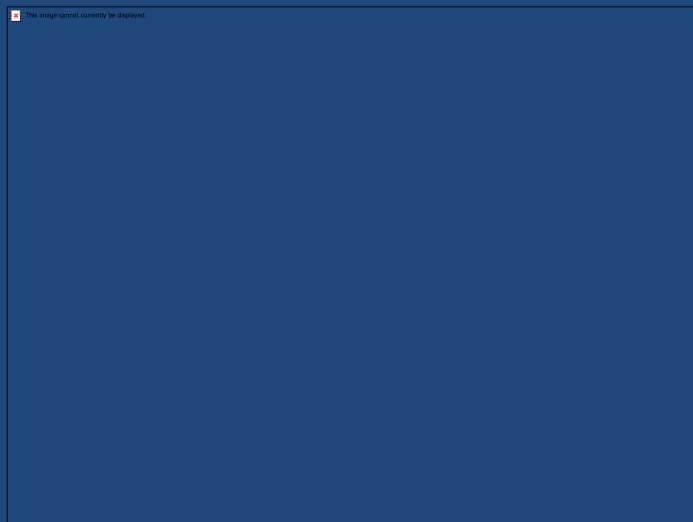

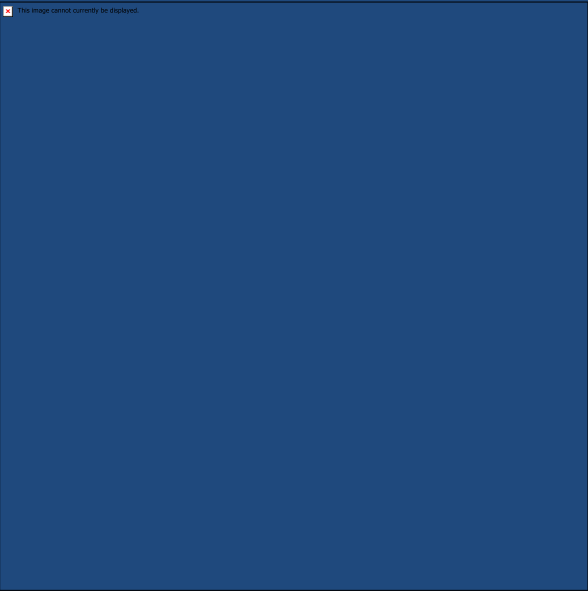
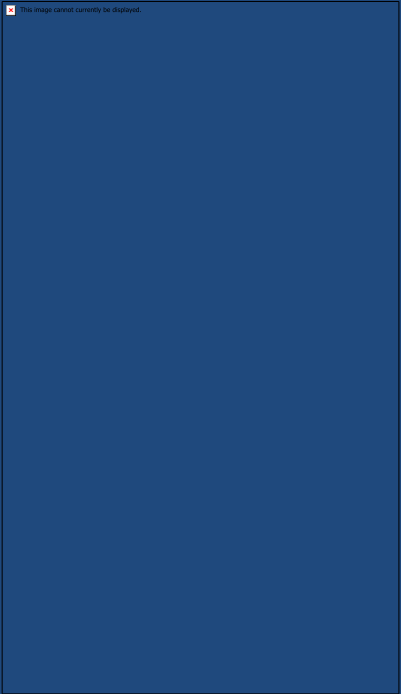
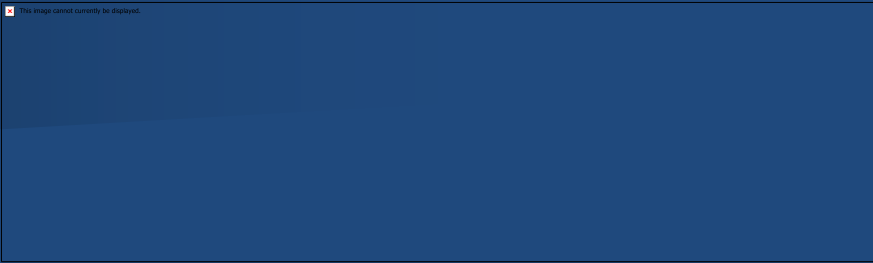
IT oprema i sredstva i oprema lične zaštite na radu – 60,000.00 €

lap topovi, mobilni skeneri, mobilni štampači, desktop računari, all-in-one uređaji (štampač, skener i kopir aparat), serveri, sredstva i oprema lične zaštite na radu (šljemovi, zaštitne čizme, fluorescentne vodonepropusne jakne), daljinomjeri

Ugovori koji kofinansira Crna Gora:

- [Informacioni sistem – 100,000 €](#)
- 8 vozila Mitsubishi Colt - 80,000 €

Pripremna faza za inspekcijski nadzor

Provjera podataka u bazi podataka Centralnog registra privrednih subjekata Crne Gore

Provjera podataka u bazi podataka Poreske uprave

Provjera propisa za polje nadzora

Provjera podataka u bazi podataka IRIS-a (Informacioni sistem Inspekcije rada)

Podaci za zaposlene kod poslodavca

IRIS Informacioni sistem Inspekcije rada

This image cannot currently be displayed.

Image cannot be displayed

Prioritetan zadatak Inspekcije rada bio je suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada (neformalno zapošljavanje i neplaćeni rad kod formalno zaposlenih) i obezbjeđivanje bezbjednog radnog mjesta, sa aspekta zaštite i zdravlja na radu.

U 2018. godini inspekcijski nadzor u oblasti *radnih odnosa i zapošljavanja* vršen je posebno u dijelu sprovođenja mjera za ostvarivanje prava zaposlenih na rad i po osnovu rada (redovna isplata zarada, naknada zarada i drugih primanja, odmori i odsustva, radno vrijeme, posebna zaštita žena, omladine i lica sa invaliditetom i zaštita u slučaju prestanka radnog odnosa), kao i kontrole zakonitosti zapošljavanja.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu*, pažnja je posvećena kontroli: obezbjeđivanja mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, usklađivanja normativnih akata sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, obezbjeđivanja pregleda i ispitivanja sredstava za rad i ispitivanja uslova radne sredine u propisanim rokovima, osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad, obezbjeđivanja specijalističkih zdravstvenih pregleda zaposlenih koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom, organizovanja poslova zaštite i zdravlja na radu kod poslodavca, vođenja evidencija iz zaštite i zdravlja na radu, nabavke, izdavanja i obezbjeđivanja sredstava i opreme lične zaštite na radu, kolektivnog osiguranja zaposlenih, preduzimanja potrebnih mjera i određivanja zaposlenih za pružanje prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih i donošenja akta o procjeni rizika.

STATISTIČKI PODACI INSPEKCIJE RADA ZA 2018. GODINU

Inspekcijski pregledi i mjere	Za oblast radnih odnosa i zapošljavanja	Za oblast zaštite i zdravlja na radu	UKUPNO
Broj inspekcijskih pregleda	8.468	2.545	11.013
- redovni	5.740	1.512	7.252
- po inicijativi	1.405	57	1.462
- po prijavi o povredi na radu	-	28	28
- kontrolni	1.323	948	2.271
Broj utvrđenih nepravilnosti	2.903	2.865	5.768
Broj ukazivanja	1.440	833	2.273
Broj rješenja	35	173	208
Broj donijetih zaključaka	1.050	899	1.949
Broj prekršajnih naloga	2.490	745	3.235
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalozima	1.145.810,00€	236.150,00€	1.381.960,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	2	25	27 (63.635€)

INSPEKCIJSKI NADZOR PO DJELATNOSTIMA

Djelatnost	Broj	%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	73	0,66
Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	13	0,11
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	70	0,63
Građevinarstvo	1.736	15,76
Informisanje i komunikacije	55	0,49
Obrazovanje	226	2,05
Ostale uslužne djelatnosti	3.230	29,32
Poljoprivreda šumarstvo i ribarstvo	28	0,25
Poslovanje sa nekretninama	6	0,05
Prerađivačka industrija	258	2,34
Saobraćaj i skladištenje	155	1,40
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	21	0,19
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	44	0,39
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	2.054	18,65
Umjetnost, zabava i rekreacija	291	2,64
Usluge smještaja i ishrane	2.160	19,61
Vađenje ruda i kamena	9	0,08
Zdravstvena i socijalna zaštita	198	1,79
Ostalo	386	3,50

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti radnih odnosa i zapošljavanja* su: angažovanje lica za obavljanje određenih poslova kod poslodavca bez zaključenog ugovora o radu i neprijavljivanje na obavezno socijalno osiguranje; radno angažovanje stranaca bez prethodno pribavljene dozvole za boravak i rad, ili potvrde o prijavi rada; kašnjenje u isplati zarada i uplati doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (u slučajevima kad je isplaćena zarada, ali ne i doprinosi, obavještavana je Poreska uprava); neuručivanje obračuna zarada zaposlenima (koje je poslodavac dužan uručiti odmah po dospijeću isplate zarade, bez obzira da li je zarada isplaćena); nedonošenje pisane odluke o rasporedu radnog vremena zaposlenih, o rasporedu zaposlenih po smjenama, kao i neutvrđivanje rasporeda sedmičnog odmora (na osnovu čega inspektori utvrđuju da li se zaposlenima uskraćuje pravo na korišćenje sedmičnog i godišnjeg odmora).

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti zaštite i zdravlja na radu* su: poslodavac ne nabavlja i ne izdaje na upotrebu zaposlenima sredstva za rad neophodna za njihovo radno mjesto sa stručnim nalazom i ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite na radu; poslodavac nije nabavio, izdao na upotrebu i nije obezbijedio korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu; rad zaposlenih bez uvjerenja o posposobljenosti za bezbjedan rad i bez ljeakarskih uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti za radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom; nevođenje evidencija iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; poslodavac nije preduzeo potrebne mjere i nije odredio zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih, kao i neposjedovanje akta o procjeni rizika za sva radna mjesta.

Podaci iz inspekcijskog nadzora o broju zatečenih lica u nezakonitom radu:

Broj lica zatečenih u nezakonitom radu	2.122	Stranci: 1.370 Crnogorski državljani: 752
Broj lica koji su zasnovali radni odnos u skladu sa zakonom	689	Stranci: 224 Crnogorski državljani: 465

Suzbijanje rada na crno - Inspekcija rada je sprovodila pojačani nadzor samostalno i zajedno sa drugim inspekcijama Uprave za inspekcijske poslove, u cilju suzbijanja „rada na crno”, koji je najizraženiji u vrijeme turističke sezone, kada je povećan broj poslodavaca sa sezonskim odobrenjem za rad (u raznim djelatnostima koje su u funkciji turizma - ugostiteljstvo, trgovina, turističke i druge usluge), kao i broj angažovanih lica (naročito iz regiona) za obavljanje sezonskih poslova.

Takođe, vršen je pojačani nadzor u sektoru građevinarstva, zbog radnog angažovanja velikog broja lica (domaćih i stranih), često bez regulisanog radno-pravnog statusa i zbog toga što se najčešće povrede na radu dešavaju upravo na gradilištima.

Poseban segment u djelovanju Inspekcije rada posvećen je zapošljavanju stranaca i kontroli prijavljivanja stranaca na obavezno socijalno osiguranje po spiskovima Poreske uprave. Na spiskovima Poreske uprave nalazili su se poslodavci koji su radno angažovali strance sa pribavljenim dozvolama za privremeni boravak i rad kod MUP-a, ali ih nijesu prijavili na osiguranje kod Poreske uprave, a sa njima se nije mogao uspostaviti kontakt od strane PU. Takvi „nedostupni“ poslodavci ostali su, mahom, nedostupni i za Inspekciju rada, koja ih nije mogla pronaći na terenu, pri čemu se gubilo dragocjeno vrijeme i rasipali resursi ove inspekcije. Ako se ima u vidu da su spiskovi konstantno pristizali, a da su nedostatni u pojedinim podacima, inspektori rada nijesu uspjeli da postignu željenu efektivnost, uz sve druge obaveze koje su imali (posebno u Budvi gdje je najveći broj izdatih dozvola), pa je učinak Inspekcije rada po spiskovima Poreske uprave minoran. Polazeći od toga, u fokusu djelovanja ove inspekcije bilo je sprječavanje rada “na crno” onih lica koja su angažovana bez dozvole za boravak i rad, odnosno bez ikakve dokumentacije, prilikom redovnih kontrola i u sadejstvu sa Graničnom policijom (331 kontrola), što je dalo značajnije rezultate. Međutim, zajedničke kontrole sa inspektorima za strance Uprave policije, često su efektuirale otkazom boravka u Crnoj Gori za veliki broj zatečenih stranaca na radu bez odgovarajuće dokumentacije o zakonitom radnom odnosu, čemu su doprinijela i obavještenja inspektora rada prema inspektorima za strance neposredno iz samostalnih kontrola na terenu. Stoga Inspekcija rada nije mogla procesuirati i uvesti u zakonski okvir veliki broj zatečenih stranaca, već je samo sankcionisala poslodavce zbog grubog kršenja propisa i uvođenja u proces rada stranaca bez odgovarajuće dokumentacije o radno-pavnom statusu. Takođe su sankcionisani poslodavci koji nijesu obavijestili MUP o dozvolama koje nijesu iskorišćene, radi poništenja, ili su ih stranci napustili prije isteka roka važenja dozvole za boravak i rad.

Mjere za suzbijanje sive ekonomije, odnosno rada “na crno” su kontinuirano preduzimane uz vođenje rodno osjetljive statistike, o čemu je na polugodišnjem nivou izvještavano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

U okviru svojih redovnih aktivnosti ova inspekcija je tokom izvještajne godine evidentirala 44 slučaja radnog angažovanja djece u neformalnom radu, i to uglavnom tokom sezone na primorju, od kojih 16 muškog i 28 ženskog pola, starosti od 15 do 18 godina. U ovim slučajevima inspektori su preduzeli mjere iz svoje nadležnosti, na način što su poslodavci novčano kažnjeni uz nalaganje mjere pribavljanja potrebne dokumentacije (ljekarsko uvjerenje i saglasnost roditelja), kako bi se ispunili zakonski uslovi za rad tih lica. Treba napomenuti da djeca nijesu zatečena na teškim i opasnim poslovima, već su to bili poslovi prodavca ili pomoćnog radnika u trgovinskim objektima i drugim prodajnim mjestima za promet voća, igračaka i bižuterije, pa Inspekcija rada nije evidentirala slučajeve koji bi se mogli tretirati kao najgori oblik radnog angažovanja djece u bilo kojoj djelatnosti. Takođe, u nadzoru subjekata koji radno angažuju veliki broj lica, posebno u turizmu i ugostiteljstvu, trgovini i građevinarstvu, vršen je kontinuirani nadzor radi eventualne identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Nije identifikovana nijedna potencijalna žrtva trgovine ljudima.

Inspektori rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja su, po preporuci Državne revizorske institucije iz novembra 2015. godine, nastavili nadzor u oblasti zaštite lica sa invaliditetom. Tako je Inspekcija kontrolisala, ne samo zapošljavanje ovih lica, već i poštovanje drugih radno-pravnih instituta iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i Zakona o radu (raspoređivanje, godišnji odmor, otpremnine po osnovu oglašavanja tehnološkim viškom). Inspekcija je, kroz svoje redovne aktivnosti, ukazivala poslodavcima na zakonsku obavezu zapošljavanja određenog broja lica sa invaliditetom u odnosu na broj zaposlenih, ili da uplate poseban doprinos u određenom procentu na poseban račun Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, za svako lice koje nijesu zaposlili i da tu obavezu izvrše prilikom mjesečne isplate zarada i naknada zarada zaposlenih. Poslodavci su, uglavnom, postupali na način što su se opredjeljivali za uplatu doprinosa, dok je zapošljavanje lica sa invaliditetom bilo sporadično.

U periodu turističke sezone evidentirana su 1.002 radno angažovana lica, sa kojima poslodavci nijesu bili zaključili ugovore o radu i prijavili ih na obavezno socijalno osiguranje, što je 47% od ukupno evidentiranih na nivou godine. Nakon preduzetih mjera od strane inspektora u ovim slučajevima, sa 330 lica zasnovan je radni odnos u skladu sa zakonom, što je 48% od ukupnog broja legalizovanih na nivou godine.

Uplata doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, po nalogu inspektora rada, a u vezi sa kontrolama redovnosti isplata zarada, odrazila se na regulisanje radnog staža zaposlenih, a istovremeno su uvećana budžetska sredstva. Takođe, o neredovnosti uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, ukoliko bi se prilikom inspekcijskog nadzora utvrdilo da su zaposlenima isplaćene neto zarade, Inspekcija rada je redovno obavještavala Poresku upravu.

Po osnovu čl. 25 i 26 Zakona o radu, izvršen je inspekcijski nadzor kod 59 poslodavaca i po nalogu inspektora rada transformisan je radni odnos sa određenog na neodređeno vrijeme za 39 zaposlenih. Zapaženo je da su poslodavci često radno angažovali lica preko Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, pri čemu je Agencija matični poslodavac, što upućuje na zaključak da se tako izbjegava transformisanje radnog odnosa sa određenog na neodređeno vrijeme po isteku perioda od 24 mjeseca rada istog lica kod istog poslodavca. Naravno, ustupanje zaposlenih od strane Agencije je legalan institut i to Inspekcija rada ne može spriječavati.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu* efekti nadzora Inspekcije rada ogledaju se u obezbjeđivanju i poboljšanju uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih.

Postupanje po inicijativama

U ukupnim aktivnostima ove inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 1.462 (1.405 iz oblasti radnih odnosa i 57 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). Najveći broj inicijativa iz oblasti radnih odnosa odnosio se na: nezaključivanje ugovora o radu, neprijavljivanje zaposlenih na obavezno socijalno osiguranje, neredovnu isplatu zarada i uplatu doprinosa, uskraćivanje prava na odmore (u toku dnevnog rada, sedmičnog i godišnjeg), dok su se u dijelu zaštite i zdravlja na radu odnosile na: neprimjenjivanje propisanih mjera zaštite i zdravlja na radu (prvenstveno na gradilištima), i neostvarivanje prava po osnovu povrede na radu.

Od ukupnog broja inicijativa, 14 se odnosila na mobing (devet muškaraca i pet žena), a Inspekcija rada je utvrdila nepravilnost u devet slučajeva u dijelu nepoštovanja zakonske procedure za zaštitu od mobinga kod poslodavca (neodređivanje posrednika za vođenje postupka kod poslodavca; neobavješćavanje zaposlenih o prepoznavanju, postupku i načinu zaštite od mobinga), koje su otklonjene po ukazivanju inspektora. U ostalim slučajevima nijesu konstatovane nepravilnosti iz nadležnosti Inspekcije rada, koja se ne bavi utvrđivanjem radnji i ponašanja koja imaju obilježja mobinga, pa su podnosioci inicijativa upućivani na sudsku zaštitu ili zaštitu pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, kao i na Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Na prijavu diskriminacije odnosilo se pet inicijativa, po kojima je pokrenut postupak inspekcijskog nadzora i nakon provjere navoda nijesu utvrđene nepravilnosti, odnosno povrede prava iz radnog odnosa kroz diskriminaciju zaposlenih.

HVALA NA PAŽNJI